

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2012. gada 12. janvāra sanāsmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes pēc tam, kad 2011. gada 3. novembrī un 8. decembrī tās tika pazeminātas par 25 bāzes punktiem. Informācija, kas kļuvusi pieejama kopš decembra sākuma, pamatā apstiprina Padomes iepriekšējo novērtējumu. Gaidāms, ka vairākus nākamos mēnešus inflācija saglabāsies virs 2%, bet pēc tam saruks zem 2%. Vienlaikus saglabājas mērens monetārās ekspansijas pamattempa. Kā bija gaidāms, pašreizējā spriedze finanšu tirgos joprojām mazina euro zonas ekonomisko aktivitāti, bet saskaņā ar dažiem jaunākajiem apsekojumu rādītājiem vērojamas pirmās pazīmes, kas liecina, ka aktivitāte stabilizējas zemā līmenī. Tautsaimniecības perspektīva joprojām pakļauta lielai nenoteiktībai un būtiskiem lejupvērstiem riskiem. Šādos apstākļos euro zonā politikai svarīgajā termiņā būtu jā saglabājas nelielam izmaksu, darba samaksas un cenu spiedienam un inflācijai vajadzētu attīstīties atbilstoši cenu stabilitātei. Kopumā saistībā ar monetāro politiku ir būtiski saglabāt cenu stabilitāti vidējā termiņā, tādējādi nodrošinot noturīgu inflācijas gaidu stabilizāciju euro zonā atbilstoši Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Šāda inflācijas gaidu stabilizēšana ir priekšnoteikums tam, lai monetārā politika varētu sniegt ieguldījumu ekonomiskās izaugsmes veicināšanā un darbvietu radīšanā euro zonā. Turpmākajā periodā nepieciešama ļoti rūpīga visu saņemto datu un norišu analīze.

Likviditātes nodrošinājums un Eurosistēmas refinansēšanas operāciju piešķiruma veidi joprojām atbalstīs euro zonas bankas, tādējādi stimulējot reālās tautsaimniecības finansēšanu. Pirmās refinansēšanas operācijas ar termiņu 3 gadi plašā izmantošana rāda, ka ECB nestandarta monetārās politikas pasākumi palīdz būtiski uzlabot banku finansējuma stāvokli, tādējādi uzlabojot finansēšanas nosacījumus un konfidenci. Turklāt Eurosistēma aktīvi rīkojas, lai īstenotu visus 8. decembrī izziņotos pasākumus, kam jāsniedz papildu atbalsts tautsaimniecībai. Kā norādīts iepriekš, visi nestandarta monetārās politikas pasākumi ir pagaidu pasākumi.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, 2011. gada 3. ceturksnī euro zonas reālā IKP pieauguma temps salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.1%. Pašlaik ekonomiskās izaugsmes pamattempu euro zonā acīmredzot mazina vairāki faktori, t.sk. mērens pasaules pieprasījuma kāpums un vāja uzņēmēju un patērētāju konfidence euro

zonā. Gaidāms, ka iekšzemes pieprasījumu mazinās spriedzes turpināšanās euro zonas valsts parāda tirgos, kā arī finanšu un nefinanšu sektorā notiekošais bilanču koriģēšanas process. Vienlaikus Padome joprojām gaida, ka euro zonas ekonomiskā aktivitāte 2012. gadā atjaunosies, lai gan ļoti pakāpeniski. To veicinās globālā pieprasījuma attīstība, ļoti zemās īstermiņa procentu likmes un visi pasākumi, kas veikti finanšu sektora darbības atbalstam.

Saskaņā ar Padomes novērtējumu joprojām pastāv būtiski lejupvērsti euro zonas tautsaimniecības perspektīvas riski lielas nenoteiktības apstākļos. Šādi riski īpaši saistīti ar turpmāku spriedzes pastiprināšanos euro zonas parāda tirgos un tās iespējamu tālāku izplatīšanos euro zonas reālajā tautsaimniecībā. Lejupvērsti riski saistīti arī ar pasaules tautsaimniecību, protekcionisma spiedienu un haotisku globālās nesabalansētības korekcijas iespējamību.

Runājot par cenu dinamiku, saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi 2011. gada decembrī euro zonas SPCI gada inflācija bija 2.8% (iepriekšējos trijos mēnešos – 3.0%). Šāds kritums bija gaidīts un atspoguļo ar enerģijas cenām saistītu lejupvērstu bāzes efektu. Kopš 2010. gada beigām inflācija bijusi paaugstināta, un to galvenokārt noteica augstākas enerģijas un citu preču cenas. Nākotnē gaidāms, ka vairākus turpmākos mēnešus inflācija, iespējams, saglabāsies virs 2%, bet pēc tam saruks zem 2%. Šī tendence atspoguļo gaidas, ka vājākas euro zonas un globālās izaugsmes apstākļos pamatā esošajam izmaksu, darba samaksas un cenu spiedienam euro zonā joprojām vajadzētu būt nelielam.

Padome joprojām uzskata, ka saistībā ar vidēja termiņa cenu dinamikas perspektīvu riski kopumā ir līdzsvaroti. Galvenie augšupvērstie riski saistīti ar netiešo nodokļu un administratīvi regulējamo cenu turpmāko kāpumu sakarā ar nepieciešamību nākamajos gados veikt fiskālo konsolidāciju un iespējamu preču cenu pieaugumu. Lielākie lejupvērstie riski saistīti ar ietekmi, ko rada vājāka, nekā prognozēts, izaugsme euro zonā un pasaulē.

Runājot par monetāro analīzi, atbilstošā vidējā termiņa perspektīvā joprojām saglabājas mērens monetārās ekspansijas pamattempis. M3 gada kāpuma temps 2011. gada novembrī samazinājās līdz 2.0% (oktobrī – 2.6%). Tāpat kā trijos iepriekšējos mēnešos, novembra monetārās norises ietekmēja paaugstināta nenoteiktība finanšu tirgos.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) novembrī saruka līdz 1.9% (oktobrī – 3.0%). Gan nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) novembrī samazinājās (attiecīgi līdz 1.8% un 2.3%), un bija vērojama mazliet negatīva MFI aizdevumu nefinanšu sabiedrībām mēneša plūsma. Kopumā, neraugoties uz aizdevumu atlikuma kāpuma samazināšanos, kreditēšanas rādītāji pagaidām neliecina, ka paaugstinātā spriedze finanšu tirgos laikā līdz novembrim būtu būtiski samazinājusi kreditēšanu euro zonā kopumā. Vienlaikus, ņemot vērā, ka kredītu piedāvājuma ietekme var parādīties ar novēlošanos, turpmākajā periodā nepieciešama kreditēšanas norišu rūpīga novērošana.

Banku bilanču stabilitāte, ko veicinās kapitāla pozīciju palielināšana, būs noteicošais faktors, kas laika gaitā stimulēs atbilstošu tautsaimniecības kreditēšanu. Ir svarīgi, ka banku rekapitalizācijas plānu īstenošana nekaitē ekonomiskās aktivitātes finansēšanai euro zonā.

Apkopojot var teikt, ka saņemtā informācija apstiprina Padomes iepriekšējo novērtējumu. Gaidāms, ka vairākus nākamus mēnešus inflācija saglabāsies virs 2%, bet pēc tam saruks zem 2%. Kā bija gaidāms, pašreizējā spriedze finanšu tirgos joprojām mazina euro zonas ekonomisko aktivitāti, bet saskaņā ar dažiem jaunākajiem apsekojumu rādītājiem vērojamas pirmās pazīmes, kas liecināja, ka aktivitāte stabilizējas zemā līmenī. Tautsaimniecības perspektīva joprojām pakļauta lielai nenoteiktībai un būtiskiem lejupvērstiem riskiem. Šādos apstākļos politikai svarīgajā termiņā euro zonā būtu jā saglabājas nelielam izmaksu, darba samaksas un cenu spiedienam un inflācijai vajadzētu attīstīties atbilstoši cenu stabilitātei. Salīdzinājums ar monetārās analīzes rādītāju sniegtajām norādēm apstiprina šādu ainu, pieņemot, ka saglabāsies mērens monetārās ekspansijas pamattempis.

Tagad – par fiskālo politiku. Euro zonas valstu valdībām jādara viss iespējamais, lai veicinātu fiskālo ilgtspēju, saskaņā ar noteikto grafiku novēršot pārmērīgu budžeta deficītu un virzoties uz strukturāli sabalansētu budžetu vai budžetu ar pārpalikumu vidējā termiņā. Atkāpes apdraudēto valstu fiskālās konsolidācijas plānu īstenošanā nekavējoties jā koriģē ar strukturālajiem fiskālajiem uzlabojumiem. Attiecībā uz jaunajiem ES ekonomiskās pārvaldības sistēmas noteikumiem, kuri nesen stājās spēkā, ir ļoti svarīgi, lai visi to elementi tiktu konsekventi īstenoti. Tikai vērienīga politika, lai novērstu un

koriģētu makroekonomisko un fiskālo nesabalansētību, veicinās sabiedrības ticību politikas pasākumu pamatotībai, tādējādi stiprinot kopējo ekonomisko noskaņojumu.

Padome atbalsta Eiropadomes vienošanos virzīties uz stingrāku ekonomisko savienību, par ko tika paziņots 2011. gada 9. decembrī. Svarīgs nosacījums tam, lai nodrošinātu euro zonas valstu finansiālā stāvokļa stabilitāti ilgtermiņā, ir jaunais fiskālais līgums, kas ietver būtisku jaunu fiskālo noteikumu un euro zonas valstu valdību fiskālo saistību formulējumu. Noteikumiem jābūt skaidri un konstruktīvi formulētiem. Turpmākajai Eiropas finanšu stabilitātes instrumentu attīstībai būtu jāveicina Eiropas Finanšu stabilitātes fonda un Eiropas Finanšu stabilitātes mehānisma darbības efektivitāte. Šo instrumentu drīza izmantošana pašlaik ir ļoti nepieciešama. Runājot par privātā sektora iesaistīšanos finanšu palīdzības sniegšanā valstīm, kurām ir parāds, Padome atzinīgi novērtē atkārtotu apstiprinājumu, ka 2011. gada 21. jūlijā un 26. un 27. oktobrī pieņemtie lēmumi par Grieķijas parādu ir vienreizēji un izņēmuma rakstura.

Papildus fiskālajai konsolidācijai Padome aicina steidzami īstenot drosmīgas un vērienīgas strukturālās reformas. Fiskālā konsolidācija kopā ar strukturālajām reformām stiprinātu ticību un veicinātu izaugsmes perspektīvas un darbvietu radīšanu. Galvenās reformas jāīsteno nekavējoties, lai palīdzētu euro zonas valstīm stiprināt konkurētspēju, paaugstināt tautsaimniecības elastību un palielināt ilgāka termiņa izaugsmes potenciālu. Preču tirgus reformu galvenais mērķis ir pilnīga tirgu atvēršana pastiprinātai konkurencei. Darba tirgus reformu galvenais mērķis ir neelastības novēršana un darba samaksas elastības atjaunošana.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti divi raksti. Pirmajā rakstā analizēta finanšu starpniecības nozīme un mainīgās tendences euro zonā un pētīta tās ietekme uz monetārās analīzes veikšanu. Otrajā rakstā sniegts karšu maksājumu tirgus apskats un ekonomiskie principi un iezīmes, norādot jomas, kuras jāuzlabo, lai izveidotu integrētu Eiropas karšu maksājumu tirgu.